

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/1095/2015
Identifikačné číslo spisu:	8114205033
Dátum vydania rozhodnutia:	30.11.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:8114205033.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne F. bývajúcej v O., zastúpenej JUDr. Ladislavom Lukáčom, advokátom v Prešove, Hlavná 17, proti žalovaným 1/ Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s., Dúbravská cesta 14, Bratislava, 2/ Slovenskej republike - Ministerstvu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Námestie Slobody 6, Bratislava, 3/ Slovenskej správe ciest, Miletičova 19, Bratislava, žalovaný 1/ zastúpený JUDr. Renátou Barbušovou, advokátkou v Bratislave, Štúrova 13, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 25 C 34/2014, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2015 sp. zn. 21 Co 186/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ až 3/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov uznesením z 22. mája 2014 č. k. 25 C 34/2014-137 zastavil konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Rozhodol, že o trovách konania bude rozhodnuté do 30 dní od právoplatnosti uznesenia.

2. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne uznesením z 29. mája 2015 sp. zn. 21 Co 186/2014 potvrdil uznesenie vo výroku o zastavení konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobkyňa opätovne uplatnila ten istý nárok (nárok založený na rovnakom právnom dôvode a vyplývajúci z rovnakých skutkových okolností), o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté. V zhode s názorom okresného súdu mal za to, že boli naplnené všetky predpoklady existencie prekážky právoplatne rozhodnutej veci (res iudicata) v tomto konaní. Uviedol, že pre posúdenie, či je daná prekážka právoplatne rozhodnutej veci, nie je významné, ako bol skutok, ktorý bol predmetom konania, posúdený po právnej stránke. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, keď bol skutok súdom posúdený po právnej stránke nesprávne alebo neúplne.

3. Proti tomuto uzneseniu podala žalobkyňa dovolanie. Žiadala, aby dovolací súd zrušil predmetné

uznesenie odvolacieho súdu v spojení s uznesením okresného súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odvodila z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. Nesúhlasila s názorom oboch stupňov súdov týkajúcim sa prekážky právoplatne rozhodnutej veci res iudicata. Namietala, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je ako celok nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a pre nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia. V predmetnom konaní sa nejedná o prekážku rozhodnutej veci, keďže v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 9 C 6/2006 nedošlo k záväznému posúdeniu (ne)existencie právneho vzťahu a pokiaľ odvolací súd dovolaním napadnutým uznesením potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne, odňal jej možnosť konať pred súdom.

4. Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie žalobkyne je neprípustné. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie odmietol, alebo ak bude dovolanie považovať za prípustné, aby toto ako nedôvodné zamietol. K otázke res iudicata poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 120/2009.

5. Žalovaná 2/ navrhla dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietnuť. Takisto poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 5 Cdo 120/2009.

6. Žalovaná 3/ sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

7. Dovolanie bolo podané 3.9.2015. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

9. Dovolanie je procesný úkon strany adresovaný súdu. Dovolateľ ním prejavuje vôľu vyvolať účinok spočívajúci v uskutočnení dovolacieho prieskumu.

10. Dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých podľa vtedy účinnej právnej úpravy nebol daný dôvod ani pre zastavenie konania [napríklad vzhľadom na nesplnenie osobitnej podmienky dovolacieho konania (§ 241 ods. 1 veta druhá O.s.p.)] ani pre odmietnutie dovolania [z niektorého dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 243c O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. a/ až d/ O.s.p. (napríklad preto, lebo dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nebol tento opravný prostriedok prípustný)], vyvolali procesný účinok umožňujúci a zároveň prikazujúci dovolaciemu súdu uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

11. Tie dovolanía podané do 30. júna 2016, v prípade ktorých bol podľa vtedy účinnej právnej úpravy daný dôvod na zastavenie dovolacieho konania alebo odmietnutie dovolania, tento procesný účinok nemali (porovnaj tiež I. ÚS 4/2011 a II. ÚS 172/03).

12. Zohľadňujúc vzájomnú koreláciu ustanovení § 470 ods. 1 CSP a § 470 ods. 2 CSP dovolací súd konštatuje, že nová právna úprava vychádza síce z princípu okamžitej aplikability procesnoprávných noriem (viď § 470 ods. 1 CSP), rešpektuje ale procesný účinok tých dovolaní uvedených v bode 6.1., ktorý zostal zachovaný aj po 30. júni 2016 (viď § 470 ods. 2 CSP). V dôsledku toho platí, že ustanovenia novej, od 1. júla 2016 účinnej, právnej úpravy o dovolaní a dovolacom konaní sa v prípade týchto dovolaní nemôže uplatniť v plnom rozsahu hneď od uvedeného dňa, v celej šírke a so všetkými dôsledkami. Úplná aplikabilita týchto ustanovení novej právnej úpravy sa uplatní až pri dovolaniach

podaných od uvedeného dňa. Opačný záver by bol porušením právnej istoty a legitímnych očakávaní strán, lebo ten, kto konal na základe dôvery v platný a účinný zákon, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný [viď tiež závery vyjadrené v rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PL. ÚS 36/1995].

13. Podľa právneho stavu účinného v čase podania dovolania bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzovalo ustanovenie § 238 O.s.p. a proti uzneseniu § 239 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu vtedy, ak v konaní došlo k závažným procesným vadám uvedeným v § 237 O.s.p.

14. V danej veci je dovolaním napadnuté potvrdzujúce uznesenie odvolacieho súdu, ale nesmeruje proti uzneseniu so znakmi niektorého z uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

15. Dovolací súd vzhľadom na § 242 ods. 1 O.s.p. (ex officio) skúmal, či procesná prípustnosť dovolania nevyplyva z § 237 O.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

16. Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobkyne preto ani z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

17. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závažný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

18. Žalobkyňa namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné. Otázka, či pod procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. možno (treba) subsumovať aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia, nemá iba procesnoprávny rozmer, dopad a dosah, ale tiež mimoriadne významné ústavnoprávne konzekvencie. Závery z jej riešenia majú totiž kľúčový význam z hľadiska charakteristiky dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku a tiež odvolacieho konania, účelom ktorého je - ale len v úzko vymedzenom rámci, ktorým zákon upravuje prípustnosť dovolania - preskúmať rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť (atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti). Zodpovedanie tejto otázky je tesne späté s potrebou vylúčiť možnosť, že dovolanie bude neprípustne slúžiť ako „skryté odvolanie“ a môže viesť iba na nápravu zásadných nreparovateľných (nezvratných) procesných pochybení v občianskom súdnom konaní ako

celku, prípadne - avšak striktnie len vo vymedzenom rámci - tiež k náprave hmotnoprávných pochybení súdov. Potvrďuje to aj náhľad ústavného súdu vyjadrený vo viacerých jeho rozhodnutiach, v zmysle ktorého základné právo na súdnu ochranu treba vnímať „ako výsledkové“, t. j. právo, ktorému musí zodpovedať proces ako celok, teda nie čiastkové rozhodnutia predchádzajúce konečnému rozhodnutiu (m.m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Z ústavnoprávného, procesnoprávného, ale aj koncepčného hľadiska je neprijateľné, aby sa dovolaniu a dovolaciemu konaniu pripisoval účel, zmysel a význam, ktorý zodpovedá skôr odvolaniu a odvolaciemu konaniu, teda štádiu občianskeho súdneho konania, ktoré predchádza právoplatnému skončeniu. V plnej miere je preto aj v týchto súvislostiach opodstatnený názor, vyjadrený v publikácii „Občiansky súdny poriadok, Komentár, Števček /Ficová a kol., C-H-BECK, 2009, str. 671, podľa ktorého pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila, odňala alebo sťažila účastníkovi konania realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov právom chránených v tom - ktorom konkrétnom konaní, a súdu sa nepodarí nedostatky tohto postupu zákonným spôsobom odstrániť do okamihu, v ktorom odvolací súd vyhlási konečné rozhodnutie vo veci. Z postavenia najvyššieho súdu ale vyplýva, že jeho primárnou úlohou je zjednocovať prax všeobecných súdov.

19. Odôvodnenie rozhodnutia je obsahovou náležitosťou písomného vyhotovenia rozhodnutia, ktorá má stručne, jasne, výstižne a presvedčivo uviesť, čoho a z akých dôvodov sa žalobca domáhal, ako sa vyjadril žalovaný, a vysvetliť, ktoré skutočnosti považoval súd za (ne)preukázané, z ktorých dôkazov (ne)vychádzal, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil (viď § 157 ods. 2 O.s.p.). Účastník však - ale opäť iba v rámci limitov daných právnou úpravou prípustnosti opravných prostriedkov - samozrejme, nie zbavený možnosti brániť sa tomu, čo v rozhodnutí súdu považuje za nesprávne, nespravodlivé, nezodpovedajúce zákonu. Ani vtedy, keď zastáva názor, že odôvodnenie písomného vyhotovenia rozhodnutia je nedostatočné, nevýstižné alebo neúplné, účastník nezostáva „procesne bezbranný“. Pokiaľ sa totiž nazdáva, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je nepreskúmateľné, má v plnom rozsahu zachované právo namietať túto nesprávnosť v procesne prípustnom opravnom prostriedku. V minulosti sa na najvyššom súde vyskytli odlišné názory, argumentačné protichodnosti a nejednotné interpretačné východiská v otázke, ako má byť - z hľadiska prípustnosti dovolania - nazerané na nepreskúmateľnosť rozhodnutia napadnutého dovolaním, preto 3. decembra 2015 pristúpil najvyšší súd k prijatiu zjednocujúceho stanoviska, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. (uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016, dostupné na).

20. Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu potvrdením rozhodnutia súdu prvého stupňa spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p. a podľa názoru dovolacieho súdu nepredstavuje prípad výnimky, na ktorú dopadá druhá veta citovaného stanoviska najvyššieho súdu. Odôvodnenie uznesenia súdu prvého stupňa predovšetkým zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Skutočnosť, že žalobkyňa má odlišný názor ako súdy, alebo že jej predstava o odôvodňovaní v určitých okolnostiach prípadu nekorešponduje s odôvodneniami súdov, bez ďalšieho nezakladá porušenie práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho právnymi názormi. Je v právomoci súdu vykladať a aplikovať zákony (obdobne napr. I. ÚS 50/2004, IV. ÚS 252/2004).

21. Dovolací súd napokon v súvislosti s otázkou res iudicata takisto v tejto veci poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 120/2009.

22. S poukazom na to, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 239 ods. 1, 2 O.s.p. prípustné, ňou tvrdená procesná vada uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. preukázaná nebola a v dovolacom konaní nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 O.s.p., dovolací súd jej mimoriadny opravný prostriedok odmietol podľa §

447 písm. c/ C.s.p. ako smerujúci proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého uznesenia odvolacieho súdu.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.